

عکسبرداری از گلها در طبیعت

هادی شفائیه

زندگی آنها می‌بینیم، گل‌های پیرا که در آب زندگی میکنند یا گل‌های پیرا که آویزان از صخره‌ها و کوه‌ها بسرمی‌برند... در طبیعت، از گلها همانجایی که هستند و همچنانکه هستند باید عکس گرفت. بدین جهت کمپوزیسیون تصاویر مزبور فقط در روی شیشه تار دوربین امکان دارد.

در آتلیه از لوازم سنگینی مانند دوربین‌های بزرگ، وسائل فتوما کروگرافی، پروژکتورهای گوناگون میتوان استفاده کرد. اما در طبیعت، مخصوصاً در مناطق ناهموار چون کوهستانها، چنین امکانی نیست و لازم است دوربین‌های کوچک، سبک و محکم که در عین حال به سهولت و دقت تمام قابل استفاده باشند به کار رود.

پیش از پرداختن به مسائل مربوط به عکاسی گلها در طبیعت بهتر است توضیحاتی در مورد وسائل کار داده شود.

عکاسی از گلها در آتلیه و طبیعت با یکدیگر کاملاً متفاوت است.

در آتلیه میتوان آنها را به میل خود تنظیم کرد و نور مناسب و دلخواه را به آنها داد. کمپوزیسیون تصویر، هم بر روی شیشه تار دوربین امکان دارد و هم با خود گلها. در این نوع عکسبرداری توجه بیشتر به نشان دادن عناصر مختلف گل، فرم‌ها و حجم‌ها، ظرافت و زیبایی آن معطوف میگردد.

گرچه در موقع عکاسی گل‌ها در طبیعت، نشان دادن ساختمان و بافت‌ها همچنان در مرتبه اول اهمیت قرار دارد اما در این مورد، عکاسی از گلها چیزی بالاتر است زیرا در حقیقت نوعی «رپرتاژ زندگی گلها» بشمار میرود.

بدین ترتیب، گل‌های مزارع و بیابان‌ها را با شرایط

تصویر ۳ - مخلوطی از نور خورشید و فلاش الکترونیک

تصویر ۴ - فقط با فلاش الکترونیک

تصویر ۱ - فقط با نور خورشید

به هیچیک از فیلترها نیست. البته در این مورد از فیلم‌های رنگی مخصوص نور روز باید استفاده شود. بکاربردن فیلم مخصوص نور چراغ با استفاده از فیلتر بر گردان نور توصیه نمی‌شود زیرا علاوه بر اینکه از قدرت فیلم بمقدار قابل توجهی کاسته می‌شود، نتایج حاصل در تصاویر درشت (Close-up) نیز چندان رضایت بخش نیست.

مشکلات عکاسی از فاصله نزدیک

اکثراً عکاسی از گل‌ها از فاصله نزدیک انجام می‌گیرد. حتی گاهی تا فتوما کروگرافی (تصویر روی فیلم بزرگتر از خود شیئی) پیش می‌رود.

تا آنجا که موضوع در یک متری اثر کتیف باشد، اغلب دوربین‌ها بی‌کمک و وسائل دیگر قابل استفاده‌اند. اما همینکه لزوم عکاسی در فاصله کمتر از یک متر پیش‌آید از تکنیک‌های خاص باید پیروی کرد و وسائل اضافی بکار برد: از قبیل اثر کتیف‌های مخصوص، عدسی‌های اضافی، لوله‌های یدکی و غیره...

دوربین‌هاییکه دارای عدسی‌های قابل تعویضند جالب‌ترند، زیرا استفاده از وسائل فوق را امکان می‌دهند.

در بعضی مواقع تله اثر کتیف می‌تواند مفید واقع شود، زیرا دسترسی به بعضی از گل‌ها مشکل و گاهی غیرممکن است: مثلاً وقتی که میخواهیم یک شاخه پر گل را با زمینه‌ی آسمان آبی عکس بگیریم، یا از یک دسته نیلوفر آبی در وسط استخر و یا از گل‌هایی بر روی صخره‌ها و کوهها و غیره... تله اثر کتیف‌های خیلی قوی در این موارد بسیار مفید است، فقط اشکال آنها در سنگینی وزنشان میباشد. از طرف دیگر، چنین اثر کتیف‌هایی بسیار ندرتاً در دست آمانورها می‌تواند باشد. به علت گرانی قیمت آنها، معمولاً متخصصین از قبیل گیاه‌شناسان، بدانها دسترسی دارند. اما آمانورها، با تله اثر کتیف‌های متوسط و معمولی ۱۳۵ میلی‌متر برای دوربین‌های ۳۵ میلی‌متر نیز می‌توانند کارهای جالبی انجام دهند.

پارالاکس

در عکاسی از فاصله نزدیک اشکال مشهور اختلاف دید (پارالاکس) پیش‌می‌آید که تنها دارندگان دوربین‌های رفلکس یک اثر کتیف در این مورد فکرشان کاملاً راحت است.

وسائل مختلف برای رفع مشکل مزبور ساخته شده، اما اکثر آنها دست و پاگیرند و برای استفاده در آتلیه‌ها مناسبند. به راه حل‌هاییکه سازندگان دوربین‌ها سرزده‌اند نظر می‌افکنیم: پیش از همه، میتوان ویزر یا پنجره تله متر را به منشوری مجهز کرد که با شکست نور اختلاف دید را اصلاح

گرچه استفاده از هر نوع دوربین امکان دارد، اما به علت کمی حجم و وزن، دوربین‌های کوچک برای این منظور ترجیح دارند. از سوی دیگر، دوربین‌های کوچک نسبت به دوربین‌های بزرگ از میدان وضوح عمیق‌تری بهره‌مندند که در عکاسی از فواصل نزدیک مسئله‌ی نیست که بتوان از آن چشم پوشید. دوربین‌های رفلکس، به علت تنظیم در روی شیشه تار که با دقت و سرعت بیشتری انجام پذیر است برای عکاسی از گل‌ها در طبیعت، بالخاصه، ترجیح دارد.

فیلم‌ها و فیلتر

بهتر است از فیلمی با حساسیت متوسط (100 A.S.A. = 21 D.I.N.) استفاده شود. با این فیلم امکان به کار بردن دیافراگم‌های بحد کافی کوچک و سرعت‌های بحد کافی زیاد وجود دارد و از آن تصویری دقیق و تمیز می‌توان بدست آورد. فیلم مورد استفاده حتماً باید پانکروماتیک باشد تا انواع اقسام رنگهای گلها را با دقت و صحت بتواند ثبت کند.

استفاده از فیلترهای رنگین می‌تواند بطور محسوس در ثبت رنگ گلها مؤثر واقع شود. در مورد گل‌های سفید یا دیگر رنگهای روشن، استفاده از فیلتر معمولاً لزومی ندارد. اما در گل‌هاییکه شدت رنگین هستند از مصرف فیلترها نتایج بسیار جالب حاصل می‌شود.

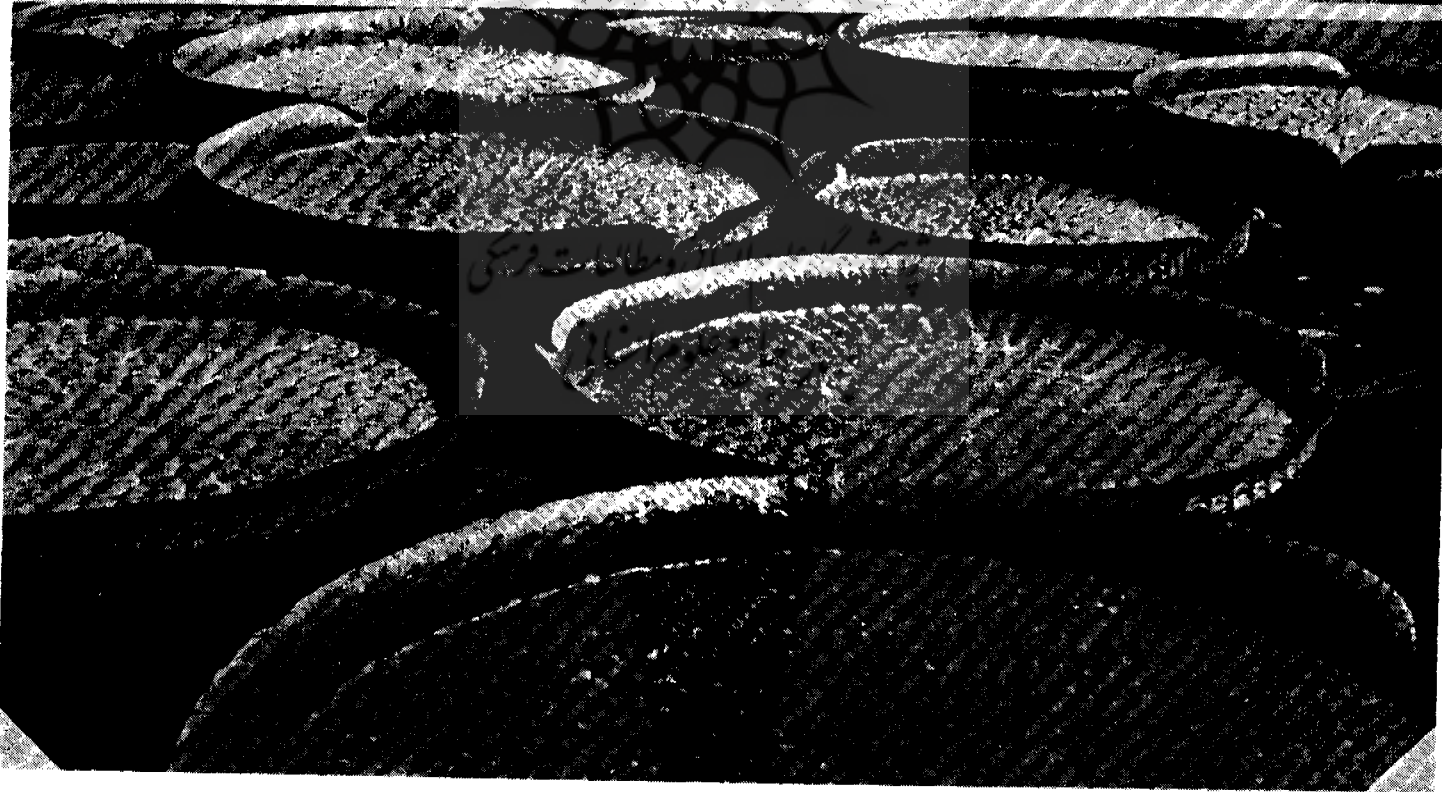
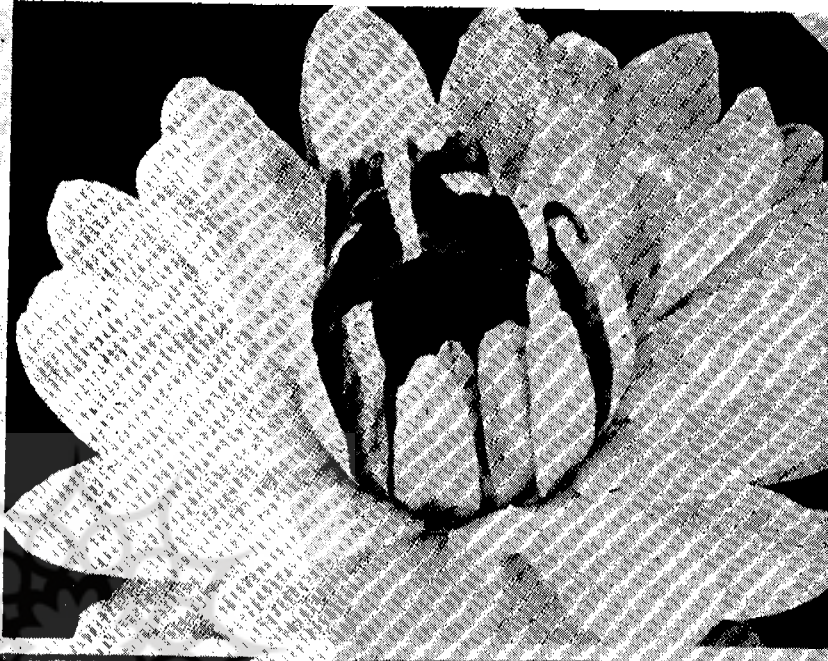
بهتر است در اینجا یادآوری گردد که هر فیلتر رنگهای هم‌رنگ خود را روشن‌تر میکند و رنگهای مخالف یا مکمل را تیره‌تر مینماید.

پس اگر بخواهند رنگ گلی را روشن‌تر نشان دهند کافی است از فیلتری برنگ خود گل استفاده شود. البته هر چه رنگ فیلتر تیره‌تر باشد اثر آن چشم‌گیرتر خواهد بود.

در صورتیکه احتمال داشته باشد رنگ گل زمینه آن، در عکس سیاه - سفید، هردو به یک نسبت تبدیل برنگ خاکستری گردد، فیلتر می‌تواند آن دو را از هم جدا سازد. مثلاً یک گل تاج خروس بر روی سبزی‌ها، که در طبیعت اختلاف بارزی دارد، در عکس سیاه - سفید تقریباً هیچگونه اختلاف رنگ نمیتواند نشان دهد. اما فیلتر قرمز، گل‌ها را با خاکستری روشن و برگ‌ها را با خاکستری تیره کاملاً از هم مجزا میکند.

گلها موضوعات جالبی برای عکاسی رنگی هستند. از همه فیلمهای رنگی میتوان در این مورد استفاده کرد. نیازی

ویکتوریا رزیا - بزرگترین گیاه آبی جهان است. برگهایش بیش از دو متر قطر دارند در مناطق حاره آمریکا جنوبی میروید و فقط دو روز گل می‌دهد.

۲ - مسائل مربوط به عکسبرداری

بهار بهترین فصل گلهاست .
برای تقویم ، بهار از اول فروردین تا پایان خرداد است .
اما برای گلها بهار متغیر است : در جنوب از بهمن ماه و در ارتفاعات از تیر ماه آغاز میگردد .
تابستان و پاییز گل‌های خاص خود را دارد . در مناطق گرمسیر ، هنگام زمستان نیز به گل‌های مخصوص بر میخوریم .
عکاسی از گلها در طبیعت ، میدان عمل بسیار وسیعی است که در آغاز کار وسعت آنرا نمیتوان تصور کرد .

گلها ، موضوعات فتوژنیک

گل‌ها در هر وضع و حالتی که باشند موضوعات بی‌نهایت متغیری هستند که همواره جالبند : خیلی درشت ، مجزا از همدیگر ، یا در حال جمعی . به عنوان پلان اول در یک منظره و یا کمکی در یک کمپوزیسیون .

در عکسبرداری از گلها دوربین حتماً باید روی سه پایه قرار گیرد . زیرا از طرفی اکثر آزر سرعت‌های بسیار کم استفاده میشود و از طرف دیگر در فاصله‌های نزدیک تنظیم بسیار دقیق ضرورت دارد . سر سه پایه گردان از وسائل حتمی است زیرا به کمک آن دوربین را در هر وضعی میتوان قرارداد .

هنگام عکاسی «مجموعه‌یی از گلها» اجتناب از بی‌نظمی و آشفتگی در درجه اول اهمیت قرار دارد . شکی نیست که گل‌های وحشی بدون نظم معینی می‌رویند (جای خوشحالی است) اما ، در این بی‌نظمی ، لازم است نوعی «نظم و ترتیب» جستجو کرد و در پی ایجاد «وحدت» بود . این مسئله با «زاویه دید» و «دوری و نزدیکی دوربین» بستگی دارد که بدین وسیله میتوان فلان یا فلان گل را به میدان اثر کتیف داخل کرد و یا از آن خارج ساخت . حتی گاهی میتوان تقلباتی انجام داد : خواه با برداشتن یکی دو گل مزاحم ، خواه با افزودن آنها برای پر کردن یک جای خالی .

در تمام حالات لازم است علفها و شاخه‌های مزاحم که میتوانند پلان اول محوی ایجاد کند حذف گردد .

زمینه عکسها با دقت خاصی باید مورد بررسی قرار گیرد و بهتر است که زمینه طبیعی از قبیل خاک ، علفها ، صخره‌ها ، آسمان و نظایر آن باقی بماند .

اما این زمینه هیچگاه نباید اهمیت زیاد کسب کند ، زیرا در این صورت اهمیت موضوع را جذب خواهد کرد : مانند زمینه‌یی از علفها که بسیار واضح باشد .

همچنین ، بطوریکه قبلاً نیز اشاره شد ، امکان دارد که زمینه و گل هر دو با خاکستری هم‌رنگی ثبت گردد (گل‌های روشن روی زمینه‌یی از سنگ‌های سفید یا گل‌های سرخ روی

کند . در رفلکس‌های دو ابرکتیف نیز از این طریق استفاده میشود و بعضی از سازندگان کلاهک‌هایی برای ابرکتیف‌ها تهیه میکنند که مجهز به منشور اصلاح‌کننده پارالاکس است .

برای بعضی دوربین‌های ۳۵ میلی‌متری نیز وسائل خاصی ساخته شده است .

اما اکثر دوربین‌ها ، مخصوصاً دوربین‌های ساده ، نمیتوانند از چنین کمک‌هایی بهره‌مند گردند . رفلکس‌های دو ابرکتیف نیز ، برای عکسبرداری‌های خیلی نزدیک ، در صورت استفاده از عدسی‌های قویتر از ۳ دیوپتری ، دچار اشکال میشوند .

برای احتراز کامل از پارالاکس ، بهتر است هر کس نسبت به دوربین خود شخصاً وسیله اصلاحی آماده کند .

وسائل دیگر

عکاسی از گلها در آلتیه تعداد زیادی لامپ بکار میگیرد . اما در طبیعت ، خورشید است که منبع اصلی نور را تشکیل میدهد . علاوه بر آن از فلاش نیز میتوان کمک گرفت . خوشبختانه امروز فلاش‌های الکترونیکی کوچک وجود دارد که براحتی قابل استفاده‌اند . در عکس‌های ضد نور ، بعنوان نور مکمل میتوان آنها را بکار برد . بالخاصه دارای این مزیت است که استفاده از سرعت زیاد را با دیافراگم‌های کوچک ممکن میسازد ، که حتی در صورت تکان خوردن موضوع ، وضوح کامل تصویر را ، با عمیق‌ترین میدان وضوح ممکن ، تأمین میکند .

هنگامیکه تنها از نور خورشید استفاده میشود سایه‌ها را با یک یا چند رفلکتور (برگرداننده نور) میتوان روشن کرد . ساختن رفلکتورهای کوچک بسیار آسان است : برای اینکار از جلد‌های مقوایی کتاپچه‌ها میتوان استفاده کرد (که در ضمن قابل تاشدن نیز هستند) . بر روی دو صفحه داخل آنها ورقه‌های براق و فازک فلزی (پوشش شکلات‌ها) باید کشید و با رنگ نقره‌یی زد . چنین رفلکتورهایی برای فتوما کروگرافی کاملاً کفایت میکنند .

زمینه عکسها موضوع مهمی است که بهیچ وجه نباید از نظر دور بماند . وقتی زمینه طبیعی خوب و مناسب نباشد لازم است از زمینه مصنوعی استفاده گردد . بدین منظور بهتر است چند ورق مقوای خاکستری همراه داشت .

بالاخره اگر خواسته باشید بعضی گل‌ها را به خانه نقل کنید تا به راحتی عکس آنها را بگیرید برای حفظ تروتازگی ، آنها را در یک جعبه فلزی یا پلاستیک بی‌منفذ قرار دهید ، این طریق را گیاه‌شناسان بخوبی میشناسند .

عکسی از گل که در آتلیه با نور چراغ گرفته شده است

یافته است. نگاهی به فیلم‌های رنگی آمانورها این مطلب را نشان میدهد. اما متأسفانه همه این فیلم‌ها از «کامل بودن» بدورند. معمولاً رنگهای موضوع انسان را مجذوب و مفتون خود میسازد و به آسانی همه چیز به فراموشی سپرده میشود. نتیجه نورهایی است بی‌توجه و خالی از حسن و جاذبه، کمپوزیسیونی است بی‌دقت و رنگهایی است بد تقسیم شده.

عکس رنگی را نباید راه حلی برای راحتی و سهولت کار تصور کرد. کادربندی و نور همانقدر که در عکاسی سیاه — سفید اهمیت دارد در عکس رنگی نیز بدقت باید مورد بررسی قرار گیرد. علاوه بر این، برای حصول موازنه در میان نواحی رنگی گوناگون لازم است زحمت کشید. عکاسی گلها، موضوعی که با داشتن رنگهای تند و زنده و لطیف و ناپایدار در قله موضوعات رنگی قرار دارد، برای یافتن هارمونی رنگها باید بالخاصه مورد مطالعه قرار گیرد. تنها به این قیمت است که اسلایدهای حقیقه جالب و با ارزش میتوان تهیه کرد.

زمینه سبزی‌ها) در این موارد یا باید از زمینه‌های مصنوعی کمک گرفت و یا با استفاده از فیلتر هاسی کرد تا ارزش رنگها را تغییر داد. بعضاً با عکسبرداری روی زمینه تیره رنگ از گلها بیکه بطور طبیعی نور می‌بینند میتوان آنها را بطور برجسته نمایان ساخت. آسمان نیز زمینه جالبی برای گلهاست، اما معمولاً بهتر است با استفاده از فیلتر زرد، نارنجی یا قرمز آنرا تیره‌تر کرد. هرگاه زمینه طبیعی مناسب نباشد مقوای خاکستری میتواند جانشین خوبی باشد. از زمینه سیاه باید دوری جست زیرا خلاف طبیعت است. در عکسهای رنگی، زمینه‌ی بارنگ مکمل (مخالف) رنگ موضوع، نتایج خوب و جالب بوجود می‌آورد. در مواقعی که موضوع بر اثر باد ملایمی در حال تکان خوردن است و امکان عکسبرداری با سرعت‌های بالاتر از $1/250$ یا $1/500$ ثانیه نیز نیست، برای گرفتن عکس تا لحظهای که، بدنال توقف باد، گل از حرکت بایستد لازم است صبر شود. برای جلوگیری از تکان خوردن، مقواهایی که به منظور رفلکتور بکاررفته میتوانند به عنوان پاراوان مورد استفاده قرار گیرند.

نور و زمان

بدست آوردن جزئیات موضوع، با عمق و برجستگی‌های لازم، در زیر نور مایل امکان دارد. نوری که از پشت موضوع و روبرو طرف دور بین بتابد (ضد نور) نیز نتایج جالب دارد. نور مایل صبحگاهی و یا هنگام غروب بسیار مناسب است. خورشید وقتی در پشت ابر نازک باشد سایه‌ها ملایم است. وقتی که نور خورشید خیلی شدید است برای نشان دادن جزئیات در سایه‌ها حتماً از فلاش یا رفلکتور باید کمک گرفت.

تعیین مقدار نور (سرعت و دیافراگم) چندان مشکل نیست، در موارد فتوماکروگرافی نورسنج تا حد امکان باید به موضوع نزدیک باشد.

گاهی رنگ زمینه بسیار روشن است در حالیکه گل رنگ تیره دارد و یا برعکس. در چنین مواقعی، هنگام اندازه‌گیری نور از فاصله نزدیک، از تاثیر رنگ زمینه در نورسنج باید جلوگیری کرد، زیرا نسبت به موضوع فضای بیشتری اشغال کرده و طبیعتاً روی نورسنج تأثیر بیشتری خواهد کرد.

بالاخره، در صورت استفاده از فلاش در فتوماکروگرافی به راهنمای معمولی فلاش باید توجه داشت و آنرا برای این موقعیت خاص محاسبه کرد.

مطمئن‌ترین راه، انجام چند آزمایش قبلی و یادداشت کردن دقیق نتایج آنهاست.

گلها دائماً توجه عکاسان را بسوی خود جلب کرده و مخصوصاً از زمان پیدایش عکس رنگی این موضوع عمومیت